

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/99/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1218201665
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr Janka Richterová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1218201665.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Richterovej a členov senátu JUDr. Juraja Považana a JUDr. Milana Chalupku v právnej veci žalobcu: V. K., N.. XX.XX.XXXX, A. A., V.. Č.. T., zastúpeného JUDr. Petrom Šumšalom, advokátom so sídlom v Bratislave, Krasovského č. 15, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, o náhradu škody, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 25. januára 2019 č. k. 29C/23/18-95, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti **p o t v r d z u j e .**

Žalobcovi **p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie podľa § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 17 zák. č. 514/03 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci ďalej len zákon) z dôvodu nezákonného rozhodnutia, uznesenia ORPZ BA II z 11.04.2010 ČVS-ORP-581/2-OVK-B2-2010, žalobcovi priznal náhradu vecnej škody, predstavujúcu trovy obhajoby, vo výške 1.568,33 € a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000 €. Vo zvyšku žalobu zamietol (trovy uplatnené v sume 2.000 €, majetková ujma v sume 80.250 €). Žalobcovi priznal náhradu trov konania.

2. V odôvodnení uviedol, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zák. č. 514/03 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma, spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi, bola odčinená. Súdna prax dospela tiež k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. S ohľadom na oslobodenie žalobcu spod obžaloby vo veci zločinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) ods. 4, písm. a) Tr. zák. došiel k záveru, že zodpovednostný vzťah medzi stranami vznikol (§ 6 zákona, 4MCdo/15/09, 3Cdo/194/10). Poukázal i na závery Ústavného súdu SR v náleze sp. zn. I. ÚS 540/16-33, v zmysle ktorých v materiálnom právnom štáte musí štát niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ak nimi zasiahol do základných práv občana. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánov činných v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ak sa trestné stíhanie konkrétnej osoby skončilo vydaním oslobodzujúceho rozsudku, bez ohľadu na dôvod, pre ktorý

sa tak stalo, uznesenie, ktorým bolo obvinenému vznesené obvinenie, je potrebné považovať za takýchto okolností vždy za nezákonné a zasahujúce do základných práv jednotlivca. Namietané uznesenie o vznesení obvinenia potom podľa záverov súdu prvej inštancie potrebné považovať za nezákonné.

3. Priznanie nemajetkovej ujmy cca v rozsahu 1/10-tiny z požadovanej sumy odôvodnil tým, že žalobcom je uplatnená neprimerane vysoká i s ohľadom na hornú hranicu nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 4 zákona. V čase nadobudnutia právoplatnosti rozsudku minimálna mzda predstavovala 405 €, horná hranica nemajetkovej ujmy teda 20.250 €. Berúc do úvahy kritéria podľa § 17 ods. 3, písm. a) až d) zákona súd považoval za rozumnú, primeranú a pre odškodnenie žalobcu i za spravodlivú náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 8.000 €. Poukázal predovšetkým na psychickú ujmu, ktorú žalobca preukázateľne utrpel v dôsledku trestného stíhania, trvajúceho po dobu 6 rokov, keď žalobca bol políciou zadržaný na verejnosti, v prítomnosti partnerky a malého syna, v mieste bydliska. Podľa v konaní vypočutej svedkyne B. A. žalobca sa v dôsledku stíhania veľmi zmenil, nespával, bol náladový stresový, často sa hádali, v dôsledku čoho spolu prestali žiť. Tým bol narušený aj vzťah žalobcu s jeho maloletým synom. V roku 2014 bol žalobca hospitalizovaný na psychiatrickej klinike. Trestné stíhanie malo dopad i na vzťah žalobcu s jeho matkou, ktorá mu zrušila trvalý pobyt v byte, kde býval a odmietla byť v súdnom konaní vypočutá.

4. Proti tomuto rozsudku, v jeho vyhovujúcej časti, podal včas odvolanie žalovaný. Požadoval jeho zmenu a zamietnutie žaloby i v tejto časti. Zastával názor, že pre posúdenie objektívnej zodpovednosti štátu nie je relevantný výsledok trestného konania. Poukázal na zákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia i zákonnosť vedenia trestného stíhania, ako aj na prvotné uznanie viny žalobcovi. Zastával názor, že prokurátor nemôže niesť zodpovednosť za svoj postup a rozhodovaciu činnosť v prípadoch, ak sa neskôr dôvodné podozrenie pre postup podľa § 206 Tr. por. nepotvrdí. Nad záujmami fyzickej osoby, do ktorej osobnostných práv vedením trestného stíhania zasahované, prevláda závažnejší, významnejší a funkčne vyšší záujem spočívajúci v tom, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia spravodlivo potrestaní. Prokurátor sa nedopustil žiadneho takého konania, na základe ktorého by teda mohlo byť konštatované, že zodpovedá za vzniknutú škodu. Domnieval sa, že judikatúra súdov o nezákonnosti uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 6 ods. 1 zákona je výsledkom extenzívneho výkladu tohto ustanovenia a vzťahuje sa len na vznik zodpovednosti štátu za trovy trestného konania. Uviedol tiež, že civilné súdy nie sú príslušné určovať, či postup a rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní bolo alebo nebolo zákonné. Súdu napokon vyčítal, že súd nárok na náhradu nemajetkovej ujmy dostatočne neodôvodnil a vychádzal len zo subjektívnych výpovedí poškodeného.

5. Žalobca navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že žalovaný v odvolaní argumentuje skutočnosťami, prednášanými už pred súdom prvej inštancie, na ktoré v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súd už reagoval. Zdôraznil, že žalobca bol zadržaný políciou pred bytovým domom, v ktorom býval, v sprievode partnerky a syna, za prítomnosti viacerých susedov a svedkov. Hoci žiaden dôkaz nespájaj žalobcu so skutkom, s výnimkou svedeckej výpovede osoby, u ktorej sa odcudzený tovar našiel, a ktorého pachové stopy a stopy DNA sa našli aj vo vozidle, ktorým bol skutok spáchaný, prokurátor zamietol sťažnosť žalobcu proti uzneseniu o vznesení obvinenia a podal na neho obžalobu. Žalobca bol spod obžaloby oslobodený, tvrdenia ním uvádzané v celom konaní sa ukázali ako pravdivé. Žalobca zistenými dôkazmi a výpoveďou svedkyne preukázal i vzniknutú nemajetkovú ujmu v dôsledku trestného stíhania, trvajúceho viac ako 6 rokov. Žalobcovi sa rozbila rodina, psychicky sa dostal na úplné dno, stratil prácu, skončil na ulici ako bezdomovec, kde žil viac ako 6 mesiacov, schudol viac ako 25 kg, dokonca bol liečený na psychiatrickom oddelení. Za všetky tieto nepriaznivé životné situácie žalobcu, ktorý predtým viedol život bez akejkoľvek konfrontácie so zákonom, jednoznačne mohlo prebiehajúce trestné konanie.

6. Odvolací súd prejednal odvolanie žalovaného v rozsahu a z dôvodov v ňom vymedzených (§ 379 a 380 ods. 1 CSP) na pojednávaní a dospel k záveru, že je neopodstatnené.

7. Odvolací súd v plnom rozsahu poukazuje na argumentáciu súdu prvej inštancie v napadnutom rozsudku, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené. Súd prvej inštancie dospel k správne a riadne odôvodnenému záveru o danosti základu nároku, keď v súlade s rozhodovacou praxou súdov (napr. 4MCdo/15/09, 3Cdo/194/10, I. ÚS 540/16-33) uzavrel, že uznesenie o vznesení obvinenia žalobcu (zo spáchania zločinu krádeže) je potrebné s ohľadom na neskoršie oslobodenie žalobcu spod obžaloby (rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 19.5.2016 sp. zn. 3T/119/2016 z dôvodu, že nebolo

dokázané, že skutok spáchal žalobca) vyhodnotiť ako nezákonné. Dospel tiež k správne záveru o danosti ďalších predpokladov objektívnej zodpovednosti štátu, t. j. o existencii škody, vzniknutej v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním, prebiehajúcim po dobu viac ako 6 rokov.

8. Žalovaný v odvolaní správne uvádza, že civilné sudy v spore o náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z. nie sú oprávnené posudzovať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov činných v trestnom konaní. Práve vychádzajúc z uvedenej premisy civilné sudy v tomto type sporov musia vychádzať z výsledku trestného konania, vyplývajúceho z rozhodnutia kompetentného orgánu činného v trestnom konaní alebo z rozhodnutia trestného súdu. Inak by civilné sudy nemohli rozhodovať o odškodňovaní trestne stíhaných osôb. Pri nemožnosti posudzovania zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánov činných v konaní okrem výsledku samotného trestného konania niet totiž žiadnych iných v spore verifikovateľných skutočností, z ktorých by civilné sudy mohli ustáliť samotný základ sporu, t. j. existenciu nezákonného rozhodnutia. Podstatou sporu nie je riešenie otázky, či sa prokurátor alebo policajt dopustil konania rozporného so zákonom, príp. nesprávne vyhodnotil aplikáciu § 206 Tr. por., účelom právnej úpravy je odškodňovanie občanov za zásah orgánov štátu do jeho základných práv a slobôd. Tvrdenie odvolateľa o zodpovednosti štátu za nezákonné uznesenie o vznesení obvinenia len v rozsahu trov trestného konania nemá oporu v zákone. Rozsah odškodnenia vyplýva z ustanovenia § 17 ods. 1, 2 zákona. Ustanovenie § 18 len upresňuje, že za skutočnú škodu sa považujú i trovy konania.

9. Súd prvej inštancie pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy dostatočne zistil skutkový stav veci, na ktorý v odôvodnení i poukázal. Žalovaný neprodukoval v konaní žiadne dôkazy, ktoré by vyvracali tvrdenia žalobcu o následkoch dlhoročného trestného stíhania na jeho osobu (v čase začatia stíhania vo veku 33 rokov), zdravie, rodinný i pracovný život (okolnosti zadržania, život na ulici, strata zamestnania, vyhľadanie pomoci psychiatra, narušenie vzťahu s matkou v miere, že mu zrušila trvalý pobyt v bydlisku, jej odmietnutie v spore svedčiť v prospech žalobcu, narušenie vzťahu s priateľkou a maloletým dieťaťom). Súd prvej inštancie nepochybil, keď pri skúmaní nemajetkovej ujmy žalobcu vychádzal z jeho tvrdení i z výpovede jeho blízkej osobe, keď práve tieto osoby môžu mať vedomosť o následkoch trestného stíhania na život žalobcu. S ohľadom na trvanie trestného stíhania i na jeho následky na osobu žalobcu, jeho zdravie, pracovné zaradenie a rodinný život i podľa odvolacieho súdu samotný oslobodzovací rozsudok nie je dostatočným zadosťučinením a žalobcovi vznikol i nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, určenej súdom prvej inštancie v súlade s kritériami, uvedenými v ustanovení § 17 ods. 3 a 4 zákona. Horná hranica nemajetkovej ujmy predstavovala viac než dvojnásobok priznanej.

10. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

11. V odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

12. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).